

**STANOWISKO KRAJOWEJ KOMISJI DO SPRAW OCEN ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
W SPRAWIE BUDOWY REGIONALNEGO ZAKŁADU ZAGOSPODAROWANIA ODPADÓW
KOMUNALNYCH NA TERENIE GMINY BIELAWY W PIASKACH BANKOWYCH**

W dniu 20 lipca 2010 r. w Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska odbyło się posiedzenie Krajowej Komisji do spraw Ocen Oddziaływania na Środowisko pod przewodnictwem Pana prof. dr hab. inż. Andrzeja Jasińskiego, Przewodniczącego Krajowej Komisji. Przedmiotem spotkania była analiza dokumentacji oceny oddziaływania na środowisko planowanego przedsięwzięcia polegającego na budowie Regionalnego Zakładu Zagospodarowania Odpadów Komunalnych na terenie gminy Bielawy w Piaskach Bankowych.

I. Wprowadzenie

Planowana inwestycja zgodnie z § 2 ust. 1 pkt 41 *rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2004 r. w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz szczególnych uwarunkowań związanych z kwalifikowaniem przedsięwzięcia do sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko (Dz. U. z 2004 Nr 257, poz. 2573 ze zm.)*, należy do grupy przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, dla których wymagane jest przeprowadzenie postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko w myśl art. 59 ust. 1 pkt 1 *ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 r. Nr 199, poz. 1227 ze zm.)*, dalej ustawa OOS, przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

Związek Międzygminny „Bzura” wystąpił z wnioskiem o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla planowanego przedsięwzięcia. Organem prowadzącym postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na środowisko jest Wójt Gminy Bielawy, który przekazał sporządzony na potrzeby postępowania raport o oddziaływaniu na środowisko Regionalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska w Łodzi w celu uzgodnienia warunków realizacji planowanego przedsięwzięcia.

Sprawa została przekazana do analizy ze względu na wątpliwości w zakresie proponowanej lokalizacji planowanego przedsięwzięcia. Lokalizacja ta może się wiązać z wystąpieniem znaczącego negatywnego oddziaływania na środowisko ze względu na wysoki poziom wód gruntowych na tym terenie, sąsiedztwo gleb ornych klasy III, oraz możliwe oddziaływania skumulowane wynikające z sąsiedztwa autostrady A1.

Po weryfikacji dokumentacji Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Łodzi wzywał wnioskodawcę do uzupełnienia zawartych w niej informacji. Pomimo przygotowania kolejnych opracowań z uwagi na wątpliwości dotyczące wybranej lokalizacji planowanego przedsięwzięcia Regionalny Dyrektor skierował wniosek do Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska z prośbą o przekazanie dokumentacji sprawy do rozpatrzenia i zaopiniowania przez Krajową Komisję do Spraw Ocen Oddziaływania na Środowisko.

Przekazana do analizy Krajowej Komisji dokumentacja zawierała raport o oddziaływaniu na środowisko planowanego przedsięwzięcia, wykonany przez Biuro Geologii i Sozologii GEOTECHNIKA Polska Sp. z o.o. w październiku 2009 r. oraz jego kolejne uzupełnienia, sporządzone w październiku 2009r. oraz w kwietniu, maju i czerwcu 2010r. Przekazane zostały również dodatkowe materiały z postępowania w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach m.in. zawierające uwagi społeczeństwa oraz stron postępowania, jak i protokół z posiedzenia Regionalnej Komisji do spraw Ocen Oddziaływania na Środowisko w Łodzi w sprawie przedmiotowego przedsięwzięcia.

Planowane przedsięwzięcie polega na budowie Regionalnego Zakładu Zagospodarowania Odpadów Komunalnych na terenie gminy Bielawy. Zgodnie z informacjami zawartymi w raporcie OOS planowana inwestycja ma zapewniać mechaniczno-biologiczne przetworzenie zmieszanych odpadów komunalnych, wyselekcjonowanie i ustabilizowanie odpadów biodegradowalnych i ich unieszkodliwienie, wydzielenie odpadów surowcowych oraz zagospodarowanie odpadów wielkogabarytowych, budowlanych i niebezpiecznych. Proponowany do realizacji wariant zakłada lokalizację inwestycji w południowej części wsi Piaski Bankowe, na terenie i w sąsiedztwie użytków rolnych.

W pierwszej części posiedzenia swoje stanowiska w przedmiotowej sprawie przedstawili: Pan Sylwester Kubiński, Wójt Gminy Bielawy, który omówił początkowe etapy przygotowania inwestycji oraz Pan Krzysztof Perek, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Łodzi, który zaprezentował przebieg postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko planowanej inwestycji oraz zwrócił uwagę na wątpliwości związane z wyborem jej lokalizacji, stanowiące powód skierowania sprawy do analizy Krajowej Komisji. W dalszej kolejności, zgodnie z porządkiem obrad głos zabrał Pan Cezary Dzierżek, Przewodniczący Zgromadzenia Związku Międzygminnego „Bzura”, który zwrócił uwagę na znaczenie realizacji inwestycji dla regionu, a następnie Pan Andrzej Załuski, przedstawiciel Biura Geologii i Sozologii GEOTECHNIKA, wykonawcy raportu OOS oraz jego uzupełnień, który zaprezentował zakres i charakter planowanego przedsięwzięcia oraz przedstawił kwestie możliwych jego oddziaływań na środowisko i proponowane zabezpieczenia.

Na posiedzenie Krajowej Komisji przygotowane zostały dwa koreferaty. Pierwszy sporządzony przez Pana prof. dr hab. inż. Janusza Mikulę, zawierał analizę poprawności wyboru proponowanej lokalizacji w zakresie procedur planowania przestrzennego i oddziaływań skumulowanych. Drugi został wykonany przez Pana dr inż. Jana Borzyszkowskiego i uwzględniał ocenę wybranej lokalizacji w kontekście uwarunkowań środowiskowych.

Pierwszy z koreferentów, Pan prof. dr hab. inż. Janusz Mikula, w swoim wystąpieniu zwrócił uwagę na część dotyczącą sposobu oraz uzasadnienia dla wyboru rekomendowanego do realizacji wariantu planowanego przedsięwzięcia. Wskazał na brak w raporcie OOS analizy racjonalnego wariantu lokalizacyjnego. Zwrócił również uwagę na pominięcie w dokumentacji informacji na temat przebiegu autostrady A1 w pobliżu planowanej lokalizacji projektowanego zakładu i związanych z tym analiz oddziaływań skumulowanych. Ponadto stwierdził także brak informacji w zakresie przewidywanych znaczących oddziaływań planowanego przedsięwzięcia na środowisko, obejmujących pośrednie, wtórne, krótko-, średnio- i długoterminowe oddziaływania na środowisko. Biorąc pod uwagę wskazane niedostatki dokumentacji OOS stwierdził, że nie spełnia ona wymagań zapisów działu V rozdział 2 ustawy OOS.

Następnie swoją opinię w przedmiotowej sprawie przedstawił, Pan dr inż. Jan Borzyszkowski. Przeanalizował on zasadność wyboru planowanej lokalizacji inwestycji z uwagi na uwarunkowania środowiskowe, w szczególności wpływu realizacji inwestycji na środowisko gruntowo-wodne, występujące w sąsiedztwie obszary Natura 2000 oraz lokalne szlaki migracji zwierząt. Zwrócił uwagę na występujące na terenie planowanej inwestycji utrudnienia dla jej realizacji, takie jak niekorzystne warunki gruntowo-wodne, silne zawodnienie. Wskazane zostały również braki w dokumentacji OOS z zakresu analiz wynikających z możliwych skumulowanych oddziaływań.

Po zaplanowanych wystąpieniach odbyła się dyskusja otwarta, w której uczestniczyli: Pan Krzysztof Perek, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Łodzi, Pani Grażyna Porwańska, Naczelnik Wydziału Ocen Oddziaływania na Środowisko w RDOŚ w Łodzi, Pan Sylwester Kubiński, Wójt Gminy Bielawy, Pan Cezary Dzierżek, Przewodniczący Zgromadzenia Związku Międzygminnego „BZURA”, Pan Ryszard Nowakowski, Przewodniczący Zarządu Związku Międzygminnego „BZURA”, Pan Andrzej Załuski, reprezentujący wykonawcę raportu, Biuro

Geologii i Sozologii GEOTECHNIKA, Pan Marek Kundegórski, przedstawiciel firmy Grontmij Polska, opracowującej koncepcję technologiczną, koreferenci: Pan prof. dr hab. inż. Janusz Mikula i Pan dr inż. Jan Borzyszkowski oraz członkowie Krajowej Komisji do spraw Ocen Oddziaływania na Środowisko. Ponadto, uczestnikami części otwartej posiedzenia byli przedstawiciele Urzędu Marszałkowskiego w Łodzi oraz Departamentu Gospodarki Odpadami w Ministerstwie Środowiska.

W trakcie dyskusji podniesiona została kwestia analiz wariantowych lokalizacji planowanej inwestycji, jakości raportu OOS oraz jego uzupełnień. Omówiono wskazane przez koreferentów nieścisłości oraz braki w dokumentacji, m.in. pominięcie informacji na temat możliwych oddziaływań skumulowanych. Wśród zgłaszanych zastrzeżeń dotyczących lokalizacji ocenianego przedsięwzięcia przeważały głosy dotyczące niekorzystnych stosunków wodnych i związanych z tym zagrożeń.

Po zakończeniu dyskusji z udziałem zainteresowanych osób, miała miejsce część zamknięta posiedzenia, podczas której członkowie Komisji omawiali końcowe wnioski z dyskusji oraz przyjęli ostateczne ustalenia dotyczące przedmiotowej sprawy.

II. Stanowisko Krajowej Komisji do spraw Ocen Oddziaływania na Środowisko

Niniejsze stanowisko zostało przyjęte przez Krajową Komisję zdecydowaną większością głosów jej członków, przy kilku głosach wstrzymujących się. Głosowanie miało miejsce podczas części zamkniętej posiedzenia.

Uwzględniając powyższe, na podstawie zgromadzonej w sprawie dokumentacji oraz w wyniku dyskusji z udziałem wszystkich zainteresowanych, Krajowa Komisja do spraw Ocen Oddziaływania na Środowisko przyjmuje następujące stanowisko:

1. Dokumentacja oceny oddziaływania na środowisko dla planowanego przedsięwzięcia ze względu na nieprawidłowości w zakresie kwestii kluczowych dla planowanej inwestycji nie może być podstawą do uzgodnienia warunków środowiskowych w postępowaniu w sprawie oceny oddziaływania na środowisko.
2. Przedstawiony materiał nie spełnia wymogów formalnych wynikających z art. 66 ust. 1 pkt 5 ustawy OOS, zgodnie z którym raport o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko powinien zawierać opis analizowanych wariantów, w tym wariant proponowany przez wnioskodawcę oraz racjonalne rozwiązanie alternatywne, jak i wariant najkorzystniejszy dla środowiska.
3. Dla wybranej lokalizacji przedmiotowej inwestycji w Piaskach Bankowych brak racjonalnego (tzn. spełniającego kryteria formalne i prawne) alternatywnego rozwiązania lokalizacyjnego, umożliwiającego przeprowadzenie analiz porównawczych.
4. Przedstawiane warianty lokalizacyjne, tj. wariant 1 – budowa zakładu w oparciu o istniejące składowisko odpadów komunalnych Jastrzębia w gminie Łowicz oraz wariant 3 – budowa zakładu w oparciu o istniejące składowisko odpadów komunalnych Brzeziny w mieście Brzeziny, nie spełniają wymagań w zakresie lokalizacji wynikających z rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 24 marca 2003 r. *w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących lokalizacji, budowy, eksploatacji i zamknięcia, jakim powinny odpowiadać poszczególne typy składowisk odpadów* (Dz. U. Nr 61, poz. 549 z późn. zm.). Z tego względu nie mogą stanowić racjonalnej alternatywy dla wariantu proponowanego przez wnioskodawcę.
5. Zgodnie z przepisami wspomnianego rozporządzenia, o których mowa w § 5 ust. 1

składowisko odpadów lokalizuje się tak, aby miało naturalną barierę geologiczną, uszczelniającą podłoże i ściany boczne, a zgodnie z § 5 ust. 4 rozporządzenia, przewidywany najwyższy piezometryczny poziom wód podziemnych powinien być co najmniej 1 m poniżej poziomu projektowanego wykopu dna składowiska. Oznacza to, że zarówno w początkowej fazie budowy powinna mieć miejsce pełna przebudowa systemu hydrograficznego tj. głównie wodno-melioracyjnego, jak również w trakcie eksploatacji obiektu powinno mieć miejsce utrzymywanie permanentnej depresji. Takie zmiany wiązałyby się ze znacznymi zmianami lokalnych stosunków wodnych.

6. Według informacji zawartych w raporcie proponowany wariant 2 zakładający realizację Regionalnego Zakładu Zagospodarowania Odpadów Komunalnych na terenie gminy Bielawy w Piaskach Bankowych, spełnia wymagania w zakresie lokalizacji stawiane przez przywołane rozporządzenie.
Jednakże należy zauważyć, że występuje tu poziom wody gruntowej na głębokości mniejszej niż 1 m, co powinno z założenia wykluczać ten teren dla lokalizacji składowiska. Proponowane przez inwestora rozwiązanie zakładające podniesienie rzędnej składowiska, tak by wypełnić wymogi przepisów ww. rozporządzenia, nie wydaje się być uzasadnionym rozwiązaniem, szczególnie wobec nie przedstawienia innych, racjonalnych wariantów dla planowanej inwestycji.
7. Należy zauważyć, że przy proponowanej lokalizacji zawadnienie powierzchniowych utworów, przede wszystkim piasków i glin piaszczystych może być powodem zmian fizycznych, m.in. gęstości, tych gruntów, a przez to utrudniać zagospodarowanie w rejonie planowanej inwestycji oraz użytkowanie tego terenu. Poza tym przebudowa sieci melioracyjnej może negatywnie wpłynąć na środowisko, w tym na grunty sąsiadujące.
8. Przekazana dokumentacja nie zawiera informacji o możliwych oddziaływaniach skumulowanych wynikających z sąsiedztwa autostrady A1, gdzie w pobliżu projektowanej inwestycji planowana jest budowa przejścia dla zwierząt dużych i średnich.
9. Pomimo zgodności proponowanej lokalizacji inwestycji z ustaleniami miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Bielawy, zaistniałe trudności mogą mieć znaczenie przy uzyskiwaniu poszczególnych decyzji administracyjnych.
Proponowana w miejscowym planie lokalizacja inwestycji może być skutkiem pominięcia kwestii środowiskowych na etapie planowania przestrzennego, które przy tego rodzaju przedsięwzięciach stają się kluczowe. Rzetelnie przygotowane prognozy do zmian miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy, wymagane przepisami z zakresu ochrony środowiska, powinny wykluczyć zaproponowaną lokalizację pod składowisko odpadów.
10. Należy zwrócić uwagę, że jak wynikało z dyskusji przy przygotowywaniu projektu rozważane były również inne warianty planowanej inwestycji prócz wskazanych w raporcie OOS. Należy zauważyć, że informacje na ten temat powinny być zawarte w raporcie wraz z uzasadnieniem przyczyn rezygnacji z tych rozwiązań. Raport powinien zawierać także opis wariantów lokalizacji i kryteriów ich wyboru, które były analizowane w prognozach sporządzanych na potrzeby zmian miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Bielawy oraz powinien zawierać stosowne uzasadnienie wyniku dokonanej analizy porównawczej.
11. Ze względu na fakt, że wskazane zastrzeżenia do dokumentacji OOS dotyczą tak podstawowej kwestii jak lokalizacja planowanego przedsięwzięcia, to przygotowane dodatkowe, kolejne w sprawie aneksu nie będą mogły stanowić wystarczającego uzasadnienia dla jej wyboru.

Niniejsze stanowisko Krajowej Komisji wskazuje trudności przy realizacji planowanej inwestycji wynikające z wyboru jej lokalizacji, co na obecnym etapie procesu inwestycyjnego, ubiegania się o decyzję środowiskową, bądź na jego kolejnych etapach wiąże się z poważnymi konsekwencjami dla możliwości realizacji całego projektu.

Należy przy tym wspomnieć o wymaganiach wynikających z Załącznika nr I Dyrektywy 99/31 w sprawie składowania odpadów, określających ogólne wymagania dla wszystkich składowisk odpadów, które zostały przeniesione do prawodawstwa krajowego mocą ww. rozporządzenia Ministra Środowiska *w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących budowy, lokalizacji, eksploatacji i zamknięcia, jakim powinny odpowiadać poszczególne typy składowisk odpadów*. Spełnienie warunków wymienionych w § 3 – 5 tego rozporządzenia umożliwia procedowanie w zakresie lokalizacji składowisk odpadów. Z kolei nie wypełnienie określonym w nim wymagań dyskwalifikuje możliwość usytuowania na danym terenie instalacji – składowiska odpadów.

Dla składowiska odpadów o określonych parametrach technicznych wymagane jest uzyskanie pozwolenia zintegrowanego. Przy czym zgodnie z treścią art. 204 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. – Prawa ochrony środowiska (tekst jednolity Dz.U. Nr 129/2006, poz. 902 z późn. zm.) instalacje wymagające pozwolenia zintegrowanego powinny spełniać wymagania ochrony środowiska wynikające z najlepszej dostępnej techniki. W przypadku składowisk odpadów szczególne wymagania są określone w rozporządzeniach:

- wspomnianym rozporządzeniu Ministra Środowiska *w sprawie wymagań dotyczących lokalizacji, budowy, eksploatacji i zamknięcia, jakim powinny odpowiadać poszczególne typy składowiska odpadów* (Dz.U. Nr 61, poz. 549, ze zmianą w 2009r. Dz.U. nr 39, poz.320/)
- z dnia 9 grudnia 2002r. *w sprawie zakresu, czasu, sposobu oraz warunków prowadzenia monitoringu składowisk odpadów* (Dz.U. nr 220, poz. 1858)
- rozporządzeniach Ministra Gospodarki z dnia 30 października 2002r. *w sprawie rodzajów odpadów, które mogą być składowane w sposób nieselektywny* (Dz.U. Nr 191, poz. 1595)
- z dnia 7 września 2005r. *w sprawie kryteriów oraz procedur dopuszczenia odpadów do składowania na składowisku danego typu* (Dz.U. Nr 186, poz.1553 z późn. zmianami).

Należy wskazać, że zbagatelizowanie wskazanych w niniejszym stanowisku kwestii dotyczących planowanej inwestycji, takich jak pominięcie analiz wariantowych przy ocenie oddziaływania na środowisko, czy też lokalizowanie składowiska odpadów w trudnych warunkach gruntowo-wodnych, może spowodować, że pomimo wydania przez właściwy organ uzgodnienia środowiskowych warunków realizacji przedsięwzięcia i uzyskania decyzji środowiskowej, realizacja planowanej inwestycji w obecnym kształcie, we wskazanej lokalizacji, nie będzie możliwa ze względu na trudności w spełnieniu kolejnych wymogów prawa na dalszych etapach procesu inwestycyjnego, m.in. przy ubieganiu się o pozwolenie na budowę, pozwolenie zintegrowane, czy też ubieganiu się o dofinansowanie inwestycji.

Rzetelnie przygotowany raport oddziaływania na środowisko dla przedsięwzięcia tak istotnego dla regionu, powinien dowodzić, iż planowana inwestycja zakłada zastosowanie dokładnie przeanalizowanych rozwiązań zgodnych z zasadami najlepszych dostępnych technik, uwzględniających wymogi planowania przestrzennego, prawa budowlanego oraz przepisów z zakresu ochrony środowiska. Dopiero wówczas potrzebna i słuszna inicjatywa podjęta przez Członków Związku uporządkowania gospodarki odpadami byłaby możliwa do realizacji i zgodna z zapisami obowiązującego prawa.

Dodatkowo, należy stwierdzić, że z niepokojem obserwowane są kolejne przykłady nieprawidłowości w realizacji projektów infrastrukturalnych na etapie uzyskiwania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, wynikające z pobieżnej analizy zagadnień środowiskowych w ramach strategicznych ocen oddziaływania na środowisko projektów dokumentów z zakresu zagospodarowania przestrzennego, projektów polityk, strategii, planów lub programów sektorowych i innych.

Należy podkreślić, że uwzględnienie określonych zasadniczych elementów środowiskowych na wczesnym etapie planowania umożliwia przeprowadzenie szczegółowych ich analiz w dalszej części procesu inwestycyjnego tzn. w ramach postępowań w sprawie ocen oddziaływania na środowisko poszczególnych projektowanych przedsięwzięć.

Kwestie problematyczne związane z lokalizacją inwestycji powinny zostać przeanalizowane i rozwiązane na jak najwcześniejszym etapie w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, dzięki czemu informacje zawarte w raporcie dla proponowanej do realizacji inwestycji dowodziłyby słuszności wybranej lokalizacji.

**Przewodniczący
Krajowej Komisji do spraw Ocen
Oddziaływania na Środowisko**

prof. dr hab. inż. Andrzej Jasiński